

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6-50
za en mesec " " " 2-20
za Nemčijo celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " " 12.—
za četrt leta " " " 6.—
za en mesec " " " 2.—

V upravljanje prejeto mesečno K 1-70

SLOVENE

Inserati:

Enostolpna petlitrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . " 13 "
za trikrat . . . " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna petlitrsta (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izvenemti nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. —
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
bran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani in
jutranjo posebno izdajo.

Dan zmage.

Belakrajina je govorila. S še lepšo
večino kakor pri zadnjih dež. volitvah,
je včeraj kmečka kurija izvolila kandi-
data S. L. S. Čast in hvala zavednim
volivcem! Ponosni smo nanje in vsi,
ki stojimo pod zastavo naše stranke, se
veselimo izvojevanje zmage.

Proti našemu kandidatu se je vrg-
la s silo, kakršne še ni videla nobena
volitev na kmetih, liberalna družba
besno in brezobzirno. Denarja in agi-
tatorjev je bilo v izobilju za liberalce.
Ta družba je ponoči in podnevi lovila
duše, pa zastoj. Liberalno orožje, laž,
obrekovanje, sumničenje proti deželno-
zbornski večini in dež. odboru, se je skr-
halo brez uspeha. Svitle kronice, ki so
ž njimi nekateri liberalci kupovali gla-
sove, so bile brez pomena. Na tleh leže,
kakor so dolgi in široki in nespoštljivo
se jim krohoče. Belikranjec, ž njim pa
v bratskem soglasju vsa ogromna četa
naših somišljenikov.

Liberalno nasilje pri shodih, suro-
vost, ki jo sami in po svojih vpijanje-
nih pobičih kažejo, kjerkoli politično
nastopajo, živi v njih v toliki meri, da
je pravzaprav vsi tuji agitatorji niso
mogli zvišati. Izzivali so in izzvali te-
meljit odgovor od belokranjskega ljud-
stva, dobodo ga pa tudi od stranke
prav po zasluženju. Kakršno delo, tako
plačilo.

Ne zdi se nam vredno pečati se s
posamnimi lažmi liberalne družbe, ki
niso dovolj tega nič manj lepe, ker so
že stare, stokrat pregrete in stokrat
ovržene. Eno reč pa moramo pibiti.
Nasprotniki so agitirali s domači-
nom proti tujcu. Volivci so pa s
svojimi glasovnicami slovesno izjavili,
da je za somišljenika S. L. S. vsak libe-
ralec tujec, vsak strankar pa ljub do-
mačin in brat.

Tako je govorila Belakrajina; tako
mislimo in govorimo vsi, kar nas je v
taboru naše stranke. Naj vzamejo libe-
ralci naznanje, da se jim bo povsod
drugod tako godilo. Če si želijo novih
batin, naj pridejo, kadarkoli jim dra-
go. Še nam rastejo po naših logih in
menda je tudi še prostora zanje na nji-
hovitih hrbtih.

Treba je pa povedati še nekaj. Go-
spodom liberalcem bodi enkrat za vse-

lej čisto jasno, da so naše shode zad-
njič razbijali. Tega ne bomo kratkoma-
lo več trpeli. Puščamo jim, naj svobod-
no zbirajo tiste, kateri hočejo za njimi;
kakor doslej jim bomo tudi poslej pu-
stili v miru njihove shodičke, toda par
plačanih ljudi ne bo več strahovalo
večine. Nikoli več! Zavedamo se, da
smo večina in temu primerno bomo tu-
di postopali v obrambo ljudske volje
brez ozira na desno in levo.

In končno! Obračunali bomo tudi
z izdajavci, kakor se spodobi. Brez
usmiljenja jih stranka vrže čez plot
kakor nepriden plevel, ki je doslej sa-
mo kazil naš vrt. Med pljeval pa šteje-
mo tudi tiste, kateri trdijo, da prizna-
vajo načela naše stranke, pa zahrbtno
rujejo proti stranki in zapeljujejo po-
štene, nezavedne ljudi. Zapeljanci naj-
dejo kmalu pot nazaj. Zapeljivcev pa
ne maramo, če se pridejo s še lepšim
obrazom ponujati. Štejemo jih med iz-
dajavce. Zvestoba je zmagala. Boj ne-
zvestobi!

Za državo in ljudstvo.

Dunaj, 14. sušca.

Post tot discrimina rerum — je da-
nes avst. zbornica pričela prvo razpra-
vo bramb. predloge. Kar je za zelnik tr-
njev plot, za hišo močna vrata, za trd-
njavo trdni okopi, to je za državo iz-
vežbana in disciplinirana armada. Ka-
kovost pa je v vsakem slučaju večje
vrednosti od količosti. Tega menda pa-
metnim ljudem ni treba še obširneje
razlagati.

Sedanji šef generalnega štaba pod-
maršal Blaž Schemua je 17. sve-
čana 1899 kot polkovnik predaval na
Dunaju o razorožbi ter končal svoj go-
vor z besedami: »Prišli smo do točke,
ko naša armada več ne odgovarja naši
državi kot velesili. V sredi smo med
velikimi, oboroženimi državami, vsa
evropska vprašanja trkajo tudi na na-
ša vrata, nenadoma moremo biti pri-
siljeni, da vržemo svoj meč na tehtni-
co. Zgodovina nas uči z mnogimi vzgle-
di, kako se masčuje zamuda v tem ozi-
ru in prevelika varčnost. Skrajni čas
je, da zopet mislimo na izpolnitev
naše armade, da trajno ne zaostanemo.
Od rodoljubnih državljanov in razsod-
nih poslancev pričakujemo, da bodo
pritrili novim neizogibnim zahtevam
ni dokazali, da zaupajo armadi in bo-
dočnosti skupne domovine.«

Te odkrite in moške besede odlič-
nega našega rojaka imajo danes po 12
letih tem večjo veljavo. Ne glede na to,
kaj store v bližnji bodočnosti naši so-
sedje onkraj Litave, mora avstrijski
parlament sedaj imeti pred očmi vse
posledice, ki morejo nastati, ako
brambna predloga ostane zopet nekaj
let nerešena, ali če jo parlament odo-
bri z nekaterimi premembami. To sta
danes z vso potrebno jasnostjo obraz-
ložila tudi ministrski predsednik grof
Stürgkh in minister za dež. brambo
general Georgi. Nobena resna stran-
ka se danes ne more vprašati, ali do-
voli večje število vojaških novincev tej
ali drugi vladi. Vprašanje je: Ali ni za
najširše sloje prebivalstva dveletna
služba vsaj pri pešpolkih olajšanje vo-
jaškega bremena, četudi parlament do-
voli primerno večje število novincev,
ki nadomestijo sedanje tretjeletnike?
Na to vprašanje brez ovinkov odgovo-
rimo: Da! Glavni pogoj pri tem pa je,
da nobena stranka za svoje glasove ne
zahteva in od vlade ne dobi »bakšiša«.
V trenutku, ko bi vlada za kulisami
kupovala glasove, kar se je že zgodilo
v polpreteklem času, je brambena
predloga zopet pokopana. Vlada more
dobi potrebno večino za predlog brez
vsake kravje kupčije, ali je pa sploh
ne dobi. To moramo že danes nagla-
šati.

Vzroki reforme.

Ministrski predsednik je izvajal:
Že nad 20 let dobiva armada vedno
enako število vojaških novincev, če-
tudi se je število prebivalstva izdatno
pomnožilo. Dalje so pešpolki in dežel-
na bramba raznim novim topničarskim
oddelkom zadnja leta takorekoč poso-
dili okroglo 34.000 mož, katere je treba
vrniti. Potem šele bode mogoče dovo-
ljevati olajšave službene dolžnosti iz
družinskih ozirov.

Ogrska kriza.

Z največjo pazljivostjo so poslanci
poslušali izvajanja o ogrski krizi. Toč-
ka druga § 43. je dala povod ogrski
krizi, ker so se križala mnenja mero-
dajnih faktorjev tu in tam. Vendar pa
ta kriza ne more biti vzrok, da bi
brambeno predlogo zopet črtali z dnevn-
nega reda. Ogrska zbornica je pričela
že drugo branje. Pri nas moremo v pr-
vem branju govoriti le o načelih, o po-
drobnostih se bode še posvetoval in
sklepal brambeni odsek. Kriza ogrske
vlade pa še ne pomeni krize brambene
predloge. Besedilo predloge ostane

podlaga cele akcije. Zaradi demisije
ogrske vlade ne smemo brambene
predloge odložiti. To bi škodilo ugledu
avstrijskega parlamenta.

Resolucija.

Armada je skupna, zato morata obe
parlamenta skleniti enako reformo
brambenega zakona. Zato ni mogla ob-
veljati resolucija ogrskega parlamen-
ta, ki bi mogla v gotovi smeri tolma-
čiti § 43. in omejiti med obema vlada-
ma dogovorjeno vsebino. To nesoglas-
je je prisililo ogrsko vlado, da je od-
stopila. To dejstvo ravno je dokaz za
enakopravnost Avstrije. Zato pa tudi
ne smemo čakati, kako se razvije ogr-
ska kriza. Jaz sem glede na resolucije
zastopal avstrijsko stališče. Močnejše
oporo bi seveda imel — nadaljuje grof
Stürgkh — ko bi bila avstrijska zbor-
nica že preje konkretno in jasno izra-
zila svoje mnenje v tem oziru.

Provizorij?

V javnosti se širijo pomisleki, češ
da brambena predloga v bližnjem času
ne stopi v veljavo, zato naj bi se skle-
nil le provizorij za kratko prehodno
dobo. Ko bi se morda res pokazale ovi-
re, potem bode vlada o pravem času
skrbela za primerno novo predlogo.
Danes ni nobenega vzroka. Zato naj
zbornica že v prvem branju izrazi svo-
je mnenje o načelih brambene predlo-
ge. Pri tem naj nobene stranke ne vo-
dijo politični ali narodni nagibi in ozi-
ri. Gre za najvišja dobra
vseh narodov, noben narod naj ne
stoji ob strani. Vsa zbornica je av-
strijski konzorcij, kateremu
veljajo te besede. (Živahno pritrdjeva-
nje.)

Brambeni minister.

Nato je general Georgi z vojaškega
stališča priporočal predlogo: Močna
armada je obramba države in vsacega
državljana. Dogodki zadnjega deset-
letja dokazujejo, da more le ona drža-
va braniti svoje in svojih državljanov
koristi, ki ima pripravljeno in zadost-
no armado. V sedanjih razmerah mo-
re vojska vsak čas izbruhniti. Najbolj-
še zagotovilo miru pa je še vedno le
močna armada. Glede kakovosti se mo-
re naša armada meriti z vsako drugo
Prebivalstvo pa želi večje olajšave vo-
jaške službe. Te olajšave za posamez-
nika pa so mogoče, ako se pomnoži šte-
vilo novincev.

Kar se tiče stroškov, treba pomi-
sliti, da smo mnogo let preveč varče-

LISTEK.

H. Sienkiewicz:

V peščeni puščavi.

Prevedel dr. Leopold Lénard.
(Dalje.)

Dopoldne so gnali skoraj brez od-
diha, ko se je po sralce povzpelo visoko
na nebo in pričelo pripekati, so se vel-
blodi, ki se po svoji naravi malo poté,
kopali v svojem potu in njihov tek je
bil znatno počasnejši. Karavano so ob-
dale spet skale in peščeni griči. Sote-
ske, ki se ob deževnem času spreminja-
jo v vodne struge ali takozvane »khorí«,
so se prikazovale vedno bolj pogosto.
Slednjič so se beduini ustavili v neki
taki dolinici popolnoma skriti med
skalami. Toda komaj da so razsedli
velblode, so zagnali krik in stekli na-
prej ter se neprenehoma pripogibali in
metali predse kamenje. Stanku, ki še
ni zlezal s svojega sedla, se je odprl ču-
den prizor. Izmed suhega grmičevja, ki
je poganjalo na dnu struge, je švignila
velika kača in zvijajoč se naglo kot
blisk med razmetanim kamenjem, be-
žala proti nekemu skrivališču. Beduini
so jo z vso vno preganjali, na pomoč
jim je pa še priskočil še Gebhr z nožem

v roki. Toda ker je bil kraj tako nera-
ven, je bilo težko kačo zadeti s kam-
nom ali jo prebosti z nožem; kmalu so
se torej vrnili vsi trije z očividnim stra-
hom na obrazih.

In razlegli so se navadni arabski
kriki:

»Allah!«
»Bismillah!«
»Mašallah!«

Potem sta oba Sudanca začela gle-
dati z nekakšnim čudnim, vprašajočim
in opazujočim pogledom na Stanko, ki
nikakor ni mogel razumeti, za kaj se
gre.

Medtem je Nelka zlezla raz svojega
velbloda in dasiravno je bila manj
utrunjena, kakor pa prejšnjo noč, je
Stanko razgrnil zanj oodejo v senci na
ravnem prostoru in ji rekel, naj se vle-
že, da bo mogla, kakor je govoril, zrav-
nati nogi. Arabci so se zbrali k obedu,
ki je obstajal samo iz suharov in da-
teljev in iz požirkov vode. Velblodov
niso napajali, ker so pili po noči. Na
obrazih Idrisa, Gebhra in beduinov je
bilo še vedno videti zadrego in nemir
in radi tega so obedovali molče. Sled-
njič je pa Idris poklical Stanka na
stran in ga je začel izpraševati s skriv-
nostnim in nemirnim obrazom:

»Ali si videl kačo?«
»Videl.«

»Ali je nisi ti zaklel, da bi se nam
prikazala?«

»Ne.«

»Gotovo nas bo zadela kakšna
nesreča, ker je ti tepci niso mogli
ubiti.«

»Zadele vas bodo vislice.«

»Molči! Ali tvoj oče ni čarovnik?«

»Seveda je,« odvrnil je Stanko brez
pomisleka, ker je takoj razumel, da ti
divji in praznoverni ljudje smatrajo za
slab znak in za napoved, da se bo beg
ponesrečil, ker se jim je prikazala kača.

»Tvoj oče nam jo je poslal,« odvr-
nil je Idris, »toda lahko bi bil razumel,
da se za njegove čarovnije zamoremo
maščevati na tebi.«

»Nič mi ne boste storili, ker bi za
vsako meni storjeno krivico morali pla-
čati sinovi Fatme.«

»Torej tudi to si že razumel? Toda
vedi, da ako bi ne bil jaz, bi se bil ti
kopal v svoji krvi pod korobačem
Gebhra — ti in mala bint tudi.«

»Zato se bom pa tudi za tebe po-
tegnil, Gbehr pojde pa na vislice.«

Nato je Idris pogledal nanj kakor
z začudenjem in rekel:

»Naše življenje še ni v tvojih ro-
kah, ti pa že govoriš, kakor da bi bil
naš gospodar . . .«

Za trenotek je pa dodal:

»Čuden si ti, uled' (deček) in tak-
šnega še nisem videl. Doslej sem bil
dober za vaju, toda ti bodi pameten in
me grozi mi.«

»Bog kaznuje izdajo,« odvrnil je
Stanko.

Videti je pa bilo, da je samozavest,
s kakršno je govoril deček v zvezi s sla-
bim znamenjem, ki se je prikazalo v
podobni kači, kateri se je posrečilo uiti,
zelo vznemirila Idrisa. Ko je že sedel
na velblodu, je še nekajkrat ponovil:

»Da! Jaz sem bil dober za vaju!«
kakor da bi za vsak slučaj to hotel
vtisniti Stanku v spomin, potem je pa
začel premikati zrnca rožnega venca,
narejena iz lupine oreha »dum« in mo-
liti.

Okrog druge ure popoldne je po-
stajala vročina že strašna, dasiravno je
bil zimski čas. Na nebu ni bilo nobe-
nega oblaka, toda obnebje je na robih
postajalo rujavkasto. Nad karavano se
je pokazalo v zraku nekaj jastrebov,
katerih široko razprostrta krila so me-
tala premične sence na rumeni pesek.
V razžarjenem zraku je bilo slišati nek
šum. Velblodi so hiteli vedno dalje in
pričeli nekako čudno hrkati. Eden iz-
med beduinov se je približal Idrisu:

»Nekaj slabega se pripravlja,« re-
kel je.

»Kaj misliš?« vprašal je Sudanec.

vali, kar se je maščevalo l. 1908. Stroški za našo armado v primeri z drugimi niso visoki. Sicer pa se ti stroški zopet stekajo nazaj v domače gospodarstvo, v raznih oblikah. Reforma brambenega zakona je nujno potrebna, s socialnega stališča boljše kot drugod, s finančnega stališča sprejemljiva.

Dveletna služba pa je mogoča, ako je dovolj izvežbanih podčastnikov. Vojno ministrstvo tudi v tem oziru izdeluje svoje predloge. Vsako odlašanje z brambeno reformo bi bila nesreča za armado in državo. Avstrijski narod nočejo vojske, žele si miru. Toda pripravljeno moramo imeti armado za slučaj, če nam kdo vsili vojsko. Vprašajte prebivalstvo od mejah, ali si želi močno armado. Odgovori vam: Da! Želijo naj zbornica z vso potrebno resnostjo presoja predlogo in jo hitro reši.

Danes so govorili še trije govorniki, jako obširno in strastno socialni demokrat Leutner, bivši častnik. Iz slovensko-hrvaškega kluba utegneta v prvem branju priti na vrsto samo načelnik dr. Šusteršič in dalmatinski poslanec dr. Sesardić.

Liberalno gospodarstvo v Ljubljani pred sodiščem.

Pred ljubljanskim deželnim sodiščem se vrše dan na dan razprave o tožbah proti raznim liberalnim zavodom, v katerih je preliberalno gospodarstvo privedlo do mnogih gospodarskih polomov. En dan je pred sodiščem na vrsti »Glavna posojilnica«, drugi dan »Agro-Merkur« in »Zveza slovenskih zadrug« in pravd noče in ne more biti konec. Danes dopoldne se je vršila pred deželnim sodiščem zaključna razprava o tožbi dr. Windischerja proti »Glavni posojilnici« zaradi nepriprave članstva. Dr. Windischerja je zastopal dr. Sajovic, »Glavno« pa dr. Švigelj. Zaslišan je bil ob tej priliki tudi bivši knjigovodja »Glavne« Rogelj, ki je med drugim izpovedal sledeče: Prijetilo se je, da oni, ki so dobili direktno denar od dr. Hudnika, niso podpisali članskih pristopnic. Tudi on sam (Rogelj) v prvih letih ni predlagal proslcem posojil pristopnic v podpis, ker ni polagal na to nobene važnosti in ker so imeli pri »Glavni« tako upeljano, da za kratka in mala posojila niso zahtevali pristop dolžnika k zadrugi. Prva revizija »Glavne« se je vršila leta 1901. V dobi pred drugo in tretjo revizijo je Rogelj sam izpopolnil in podpisal nekatere pristopnice za one, ki jih svoj čas niso podpisali, z namenom, da preskrbi po reviziji originale. (Dr. Sajovic Roglju: »Preskrbeli jih pa niste!« Rogelj: »Mogoče, da sem na nekatere pozabil.«) Kadar se je imela vršiti seja »Glavne«, je za isto pripravil seznam vseh tistih oseb, ki so dobile posojila ter je pri teh sejah poročal, koliko in komu se je posojilo dalo in kdo je vrnil. Če so imeli upravni svetniki kake pomisleke proti komu zaradi varnosti posojila, je dal Rogelj potrebna posojila. (Dr. Sajovic: »Ali so se upravni svetniki sploh veliko brigali za posojila?«) Do leta 1910 ni nikdar poročal upravnemu svetu, ali so dotični dolžni-

ki podpisali pristopnice ali bili sprejeti kot člani. Pri prvi reviziji leta 1901. je revizor grajal, da niso imeli od vsakega dolžnika pristopnice in šele pri reviziji leta 1910. ga je revizor opozoril, da se mora vsak posojilojemalec pri sebi upravnega sveta sprejeti za člana in tozadevni sklep tudi vpisati v sejni zapisnik. Pri sejah zapisnika niso takoj sestavili, temveč jih je Rogelj pozneje sestavil ter jih dal podpisati uprav. svetnikom v prih. seji ali pa jim je poslal knjigo zapisnikov v podpis na dom. Dr. Sajovic je nato predlagal, naj se zaslišijo kot priče oni, ki niso dobili pristopnic v podpis, a je senat ta predlog odklonil in sklenil, da se razsodba proglasi pismeno. — Kakor je videti, so torej sadovi liberalnega gospodarstva zelo obilni.

Iz Hrvaške.

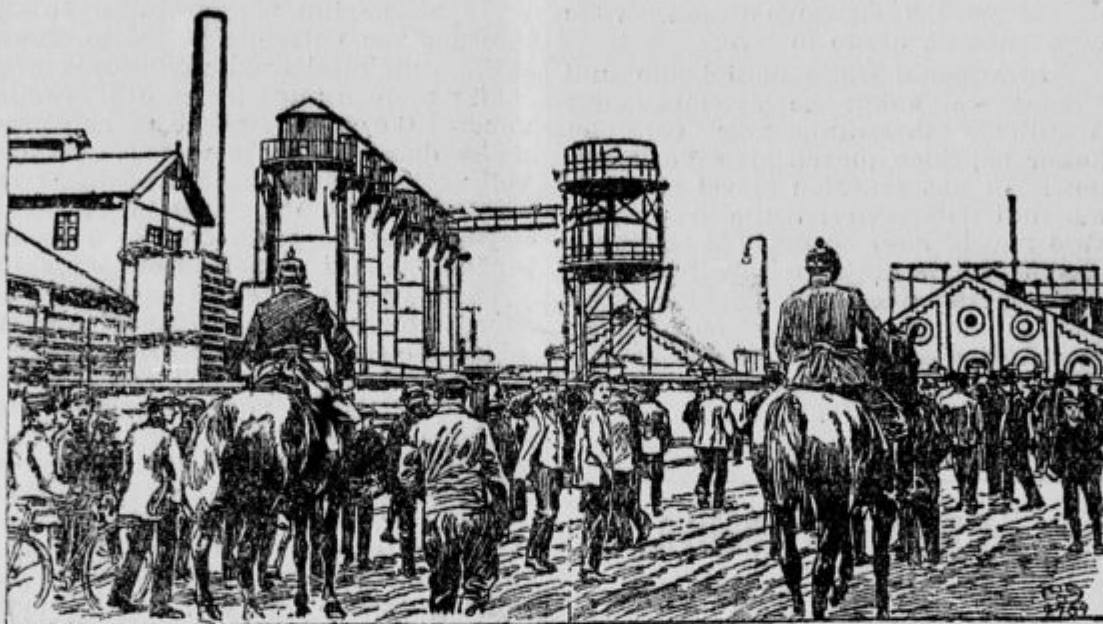
Za hrvaško paroplovno društvo. Včerajšnja »Hrvatska« prinaša notico, v kateri poziva Hrvate, da ustanove organizacijo: »Narodna subvencija hrvaškemu parobrodnemu društvu v Senju.« Člani tega društva bi plačevali letno krono za hrvaško paroplovbo. »Hrvatska« računa, da bi se na ta na-

čin nabralo letno do 100.000 K. Mi smo že večkrat pisali o tem in tudi že izprožili misel, da bi se ustanovilo hrvaško-slovensko delniško parobrodno društvo.

Pred odhodom. Konfiskacije listov so že zopet na dnevnem redu. Menda se hoče Čuvaj pred padcem še zmaščevati nad časopisjem, ki mu je prizadejalo marsikatero bridko uro. Kakor se namreč iz Budimpešte poroča, bode 2 dni po imenovanju ministrskega predsednika imenovan tudi nov ban. Volitve se bodo baje izvedle popolnoma svobodno.

Zopet eden. V Brodu na Savi se je vršil občni zbor socialno demokratske organizacije. Pri tem so prišli na sled, da je voditelj društva poneveril 400 K delavskega denarja, ki se na Hrvaškem mnogo bolj krvavo zasluži kot kje drugod.

K grozni nesreči v Šestinah se nam še poroča: Ponesrečeni 37letni Mirko Šobar je bil šele eno leto samostojen podjetnik v kamenolomu. Ko je kritičnega dne pripravljaj dinamit, je bil toliko nepreviden, da je to delal v bližini ognjišča. Gotovo je zašla med priprave iskra in nesreča je bila gotova. Eksplozija je raztrgala vse notranje

Nastop orožnikov proti stavkujočim pred jamo pri Bochumu.

RUDARSKÉ STAVKE. V NEMČIJL.

V nemškem državnem zboru je včeraj naglašal poslanec centra Schiffer-Borken, da je nasilje ob Ruhr naravnost triumfiralo. Mob je po ulicah vladal. Več sto soc. demokratov še vedno dela. Osebna svoboda delavcev se mora čuvati. Državni tajnik dr. Delbrück je naglašal, da stavka ni bila potrebna in da bi se bil spor lahko mirno poravnal. Ne gre za plačilno stavko, marveč za stavko, ki jo je organizacija ukazala. Soc. demokratom je rekel: Pričeli ste stavkati, dasi so se lastniki rudnikov še pogajali. Dozdaj nismo vojakov odposlali, a kjer ne bo zadoščala policija, se vojaštvo odpošlje, ne da bi se vlada obotavljala. O interpelaciji se je debata otvorila. Iz Kolina se poroča: Med tem ko delna stavka ob Ruhr še ni končana, se tudi na Šaschem pripravlja stavka rudarjev. Vlada je odposlala v okraj Reckling-

hausen dva pehotna bataljona in dva švadrona kirazirjev. V Portmund pa 15. pešpolk in dva švadrona huzarjev. Rudarjem, ki ne stavkajo, so lastniki rudnikov plače za 10 odstotkov povišali. V Hammu, kjer je bilo več spopadov, je odposlala vlada štiri pehotne stotnije in oddelek kavalerije. Iz Dortmundu se poroča, da je dne 14. t. m. delalo 132.150, stavkalo pa 189.850 rudarjev. Stavka se pa tudi razširja po Loreni. V Hamburgu so omejili službo na malih parnikih, ker premoga primanjkuje in so tudi število delavcev za polovico znižali.

Na Angleškem

traja danes stavka 14 dni. Včeraj so se pričeli pogajati o minimalnih plačah. Sicer je pa položaj jako temen. Delavcev, ki so vsled stavke rudarjev brez dela, je 650.000. V Cardiffu vlada lakota. Železniške družbe so izgubile 1 milijon funtov šterlingov.

prostore hiše, poškodovani so pa tudi zunanji zidovi in vsa stekla. Dinamit je Šobarja strgal na kosce, na mestu pa ubil njegovo ženo Jelo. Otroka, ki sta se pa nahajala v sosednji sobi, k sreči nista bila ranjena, kot se nam je poročalo. En sin je bil pa tudi k sreči od doma. Materijalne škode je nad 4000 K. Radi nesreče je cela vas razburjena. Pa tudi v Zagrebu je vzbudila mnogo pozornosti. Mnogobrojno občinstvo, kakor tudi fotografi in časnikarji so hiteli v Šetine, ki so blizu Zagreba. Tudi sodna komisija je že bila na mestu.

Bivši poslanec pravaš Tomac pred sodiščem. Radi znanega poziva, ki smo ga tudi mi priobčili, je obtožen radi razžaljenja veličanstva poslanec Tomac in radi motenja javnega miru. Razprava se v kratkem prične in bo zelo interesantna.

Stavkarsko gibanje na Nemškem.

Kakor je znano, se rudarji, organizirani v krščanskih strokovnih nemških društvih, delavskega štrajka na Westfalskem ne udeležujejo in delajo seveda, v kolikor pri velikanskem terorizmu od strani socialnih demokratov sploh to morejo. Te dni se je zžil zaradi tega nanje ves strupeni žolč socialne demokracije in organizirani krščanski delavci se pitajo z »Judeži« in stavkokazi.

Krščanski rudarji imajo pa za svoje postopanje jako važne in tehtne vzroke. Socialnim demokratom se namreč ne gre za to, da bi delavstvu boljše delavske pogoje priborili, ampak za to, da bi krščanske delavske organizacije uničili. Socialna demokracija se ne poslužuje namreč stavke samo kot gospodarskega in bojnega sredstva proti podjetnikom, ampak tudi kot političnega orožja proti svojim političnim sovražnikom. Rudarji niso imeli neposrednega vzroka v stavko stopiti, ker so jim podjetniki na njihovo vlogo odgovorili, da so pripravljeni plače zboljšati.

Socialno demokratske organizacije premogarskih delavcev v teh pokrajinah nazadujejo. Dočim so druge socialno demokratske organizacije od leta 1905—1911 število svojih članov podvojile, je padlo število socialistično organiziranih premogarjev na Westfalskem za 20.000 članov. Poleg tega so izgubili socialni demokratje pri zadnjih volitvah dva volilna okraja: Duisburg in Bohum. Te razmere so veliko pripomogle, do stavke, s katero se misli socialna demokracija tu zopet politično ojačiti in okrepiti.

Pripraven čas za to se jim je pa zdel ravno sedaj, ko angleški premogarji stavkajo. Po sodbi krščanskih delavcev je pa ravno ta čas kaj nepripraven. S tem se ne pomaga ne angleškemu ne nemškemu delavstvu. Angleški podjetniki se bodo še manj udali sedaj ko vidijo, da jim nemški premog ne dela konkurence in jim ne bo vzel odjemalcev; isto pa velja tudi za nemške podjetnike. Veliko škodo pa utegne ta stavka prizadeti nemški tekstilni in železni industriji in njene delavstvu; ti vsi imajo namreč trpeti pod veliko konkurenco angleških

»Hudobni duhovi so obudili veter, ki je spal na zahodu, on je vstal na pisku in teče k nam.«

Idris se je dvignil nekoliko na sedlu, pogledal v daljavo in odvrnil:

»Res je. Gre od zahoda in od juga, toda on ni tako srdit, kakor khmasin.«

»Pred tremi leti je pa zasul pri Abu-Hamed celo karavano in jo je odkril spe šele preteklo zimo. Uallah mora biti močan dovolj, da zamaši nozdri velblodom in izsuši vodo v mehovih.«

»Moramo hiteti, da nas bo prijel samo od ene strani.«

»Mi mu letimo v obraz in se mu ne moremo izogniti.«

»Kolikor prej pride, toliko prej bo minil.« To rekši je udaril Idris velbloda s korobačem in vsi drugi so posnemali njegov vzgled. Nekaj časa je bilo slišati samo zamolkle udarce debelih palic, kakor da bi tleskali v dlan in v krike: »Yalla!« ... Na jugozahodu je potemnelo poprej belkasto obzorje. Vročina je trajala dalje in solnce je žgalo glave jahačev. Jastrebi so se dvignili očividno jako visoko, kajti sence njihovih kril so bile vedno manjše in so slednjic izginile popolnoma.

Postalo je zračno.

Arabci so kričali na velblode, dokler se jim niso izsušila grla, potem so pa umolkneli in nastala je smrtna tišina, katero je motilo samo stokanje živali. Dvoje majhnih pustinskih lisic z ogromnimi ušesi je teklo mimo karavane beže v nasprotno stran.

Beduin, ki je poprej govoril z Idrisom, se je spet odzval z nekim čudnim, spremenjenim glasom:

»To ne bo navaden veter. Prega-njajo nas tudi čari. Vsega je kriva kača ...«

»Vem,« odvrnil je Idris.

»Glej, zrak se trese. To ni v navadi po zimi.«

Razžarjeni zrak se je pričel tresti, očem jezdecev se je pa zdelo, da se trese tudi pesek. Beduin je snel z glave prepoteni zavoj in rekel:

»Puščavi se srce trese od straha.«

Medtem se je pa drugi beduin, ki je jahal na čelu kot vodnik velblodov, obrnil in pričel klicati:

»Že gre, že gre!«

Vihar se je v resnici približal. V daljavi se je prikazalo kakor temen oblak, ki je postajal pred očmi vedno večji in se približal karavani. Naokrog so se zazibali najbližji valovi zraka in nagli sunci so pričeli vrteti pesek. Tu intam so se tvorile odprtine, kakor da bi kdo vrtal s palico v površino puštine. Po nekod so nastajali urni vrtnici, podobni stebrom, od spodaj tenki, ki so se pa od zgoraj razvijali, kakor perjanice. Vse to je pa trajalo samo, kakor bi trenil z očesom. Vihar, kate-rega je najprej zagledal vodnik velblodov, je z neizrečeno hitrostjo hitel mimo. Ljudi in živali je udarilo, kakor krilo velikanskega ptica. V enem trenutku so bila usta in oči jezdecev polna prahu. Oblaki prahu so zakrili nebo, zakrili solnce in mrak se je naredil

okoli. Drug drugega niso več videli in celo najbližje kamele so se zibale, kakor v megli. Ne šum, kajti v puštnji ni drevja, ampak bučanje viharja je priguševalo klicanje vodnika in tuljenje živali. V zraku je bil čuti duh, kakor prihaja od ognene gibe. Velblodi so se ustavili, obrnili proč od vetra in obrnili svoje dolge vratove k tlom, tako da so se njihovi nosovi skoraj dotikali peska.

Sudanci pa niso hoteli dovoliti, da bi obstale, kajti karavane, ki se ustavijo pri prihodu huragana, čisto zasuje pesek. V takih slučajih je najbolje zagnati se z viharjem, toda Idris in Gebhr nista mogla tega storiti, ker bi se na ta način vračala v Fayum, odkoder sta se bala preganjalcev. Ko je toraj prvi udarec prešel, so spet pognali velblode.

Nekaj trenutkov je nastala tišina, toda reče mrak se je razgrinjal jako počasi, kajti solnce ni moglo predreti skozi oblake, ki so viseli v zraku. Polagoma so pa začele padati debelejšje in težje plasti peska spet na zemljo. Peščeni prah je napolnil vse odprtine in špranje v sedlih in se vrnil v vse gube obleke. Ljudje in živali so z vsakim dihom vsrkavali prah, ki je dražil njihova pljuča in škripal med zobmi.

Vihar se je mogel vzdigniti vsak trenutek na novo in popolnoma zakriti svet. Stanku je prišlo na misel, da bi v trenutku takega mraka, ako bi bil na isti kameli z Nelko, lahko obrnil velbloda in zbežal z vetrom proti severu.

Kdo ve, če bi jih zapazili v mraku in v peščenem metežu, ako bi pa dospela do prve vasice pri Baher-Jussufu ali pri Nilu, bila bi rešena — Idris in Gebhr bi se ju niti ne drznila preganjati, ker bi lahko prišla v roke ondodnih »zabdijev.«

Stanko je vse to premislil, sunil Idrisa v ramo in rekel:

»Daj mi meh z vodo.«

Idris ni odrekal, kajti, dasiravno so se zjutraj obrnili znatno v globino puštine in so bili precej daleč od reke, imeli so vendar vode dovolj, a velblodi so se obilo napili ob času nočnega počitka. Poleg tega, kot človek, ki pozna puštino, je vedel, da po huraganu pride navadno dež in izsušeni »kori« se za nekaj trenutkov spremene v potoke.

Stanko je bil v resnici žejen, pil je toraj vodo v velikih požirkih, potem pa, ne da bi oddal meh, zopet sunil Idrisa:

»Ustavi karavano.«

»Zakaj?« vprašal je Sudanec.

»Ker se hočem prevesti na kamelo male bint in ji dati vode.«

»Dinah ima večji meh, kot jaz.«

»Toda je požrešna in jo je gotovo že izpila. Brez dvoma se je nasulo tudi mnogo peska v sedlo, katero ste naredili, da je podobno košu. Dinah si s tem ne ve pomagati.«

»Veter se bo spet dvignil in nasul novega čez nekaj trenutkov.«

»Toliko bolj bo mala bint potrebovala pomoči.«

Idris je s palico udaril kamelo — in nekaj trenutkov sta jahala molče.